

**Carel Steven Adama van
Scheltema**

*Naakt model:
Toneelspel
in drie bedrijven*

Carel Steven Adama van Scheltema

Naakt model: Toneelspel in drie bedrijven

Gepubliceerd door Good Press, 2022

goodpress@okpublishing.info

EAN 4064066402266

INHOUDSOPGAVE

PERSONEN

EERSTE BEDRIJF

EERSTE TOONEEL

TWEEDE TOONEEL

DERDE TOONEEL

VIERDE TOONEEL

VIJFDE TOONEEL

ZESDE TOONEEL

ZEVENDE TOONEEL

ACHTSTE TOONEEL

NEGENDE TOONEEL

TIENDE TOONEEL

TWEEDE BEDRIJF

EERSTE TOONEEL

TWEEDE TOONEEL

DERDE TOONEEL

VIERDE TOONEEL

VIJFDE TOONEEL

ZESDE TOONEEL

ZEVENDE TOONEEL

ACHTSTE TOONEEL

DERDE BEDRIJF

EERSTE TOONEEL

TWEEDE TOONEEL

DERDE TOONEEL

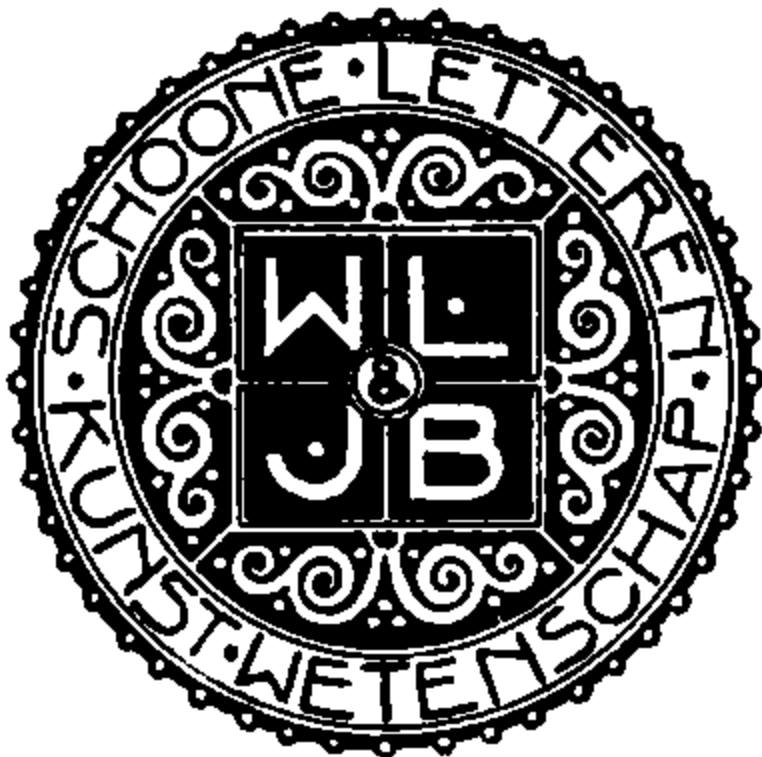
VIERDE TOONEEL

VIJFDE TOONEEL

ZESDE TOONEEL

ZEVENDE TOONEEL

ACHTSTE TOONEEL

ROTTERDAM MCMXVII

W. L. & J. BRUSSE'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ

PERSONEN

[Inhoudsopgave](#)

Henri van Bergen	kunstschilder	
Helena van Dijk	leerling van Henri	
Nellie	model	
Herman ten Kate	kunstschilder	
Oompje	kunstschilder	benedenburen van Henri

Cor	zijn vrouw
Marie van Bergen	zuster van Henri
Jules Scheffer	kunstschilder
Frits Boogaert	kunstschilder
Tootje	model

Het stuk speelt in het atelier van Henri van Bergen.

Voor de eerste maal opgevoerd door de N.V. „Tooneelvereniging” te Amsterdam op 23 December 1916. In de tooneelmatige opvoering zijn enkele coupures aangebracht.

Alle rechten voorbehouden

EERSTE BEDRIJF

[Inhoudsopgave](#)

Atelier van Henri van Bergen. Achterwand rechts deur naar trapportaal, links deur naar slaapkamer, in 't midden oud-Hollandsche kast. Aan rechterwand kleerenhanger enz., op voorplan deur naar keukentje-rommelkamer. Rechts boven onderscheidt men een glazen dak, rechts op voorplan tafel met stoelen, op tafel pot met penseelen en schildergerei. Linkerwand schoorsteenmantel met potkachel enz. In 't midden groot karpel met rustbank, waarop kussens en lappen; klein schut daarachter waarover sjaals. Links voorplan ezel met een groot doek. Op het doek valt rechts een halfliggende, bijna voltooide naaktfiguur te

onderscheiden, links een vluchtig aangezette pendant daarvan — in het midden vaag een gelaat, de drie afdeelingen zijn door grauw-zwarte strepen als voor een drieluik gescheiden. Rondom een paar ezels met schilderstukken er op en er naast, sommige met, andere zonder lijst, daartusschen oude sjaals, koper, aardewerk enz., aan den wand schetsen, teekeningen enz. Het geheel niet overladen, maar warm en smaakvol.

EERSTE TOONEEL

[Inhoudsopgave](#)

Henri, daarna Oompje.

Henri (ongeveer dertig, niet groot, maar flink van postuur, donker haar, heldere, sprekende oogen. Hij zit met een pijpje in zijn hand fluitend voor zijn ezel de rechtsche figuur te keuren). Goed — goed — , maar het is er nog niet! — nee — — (er wordt geklopt) ja!

Oompje (bij de zestig, klein van gestalte, een witte vooruitstekende sik; hij maakt met zijn eenigszins schorre stem en zijn verdacht rooden neus een ietwat verlopen indruk, maar zijn knijpende, waterig bijziende oogjes hebben hun glans nog niet verloren. Hij schuift grinnikend naar binnen). Hm! — goeie morgen — goeie morgen!

Henri (opstaande). Morgen oompje, — komt u eens kijken?

Oompje. Hm — precies! ik wou es even boven komen, hè.

Henri (buigend). Vereerd, vereerd!

Oompje (komt voor den ezel zitten). Ik wou je es komen vragen — hm (voor de schilderij zijn sikje beplukkend) jullie schildert er tegenwoordig toch maar op los, hoor —

sakkerloot! (*hij knipt met zijn oogjes naar een plek en met zijn vinger wijzend, spottend*) — en dát?

Henri. Dat — ? dat is een heup, een Fransche hooge heup, — prachtig, het licht op een heup!

Oompje. Precies, — maar wij schilderden dat toch anders. In ónzen tijd...

Henri (even geprikkeld). Ach ja, natuurlijk, dat zeggen alle oude heeren; „in ónzen tijd — in ónzen tijd!” — maar het is nou weer een àndere tijd!

Oompje. Hm, tja — precies, dat denk je zoo, m'n jongen — maar de tijd gaat altijd in een kringetje (*met zijn wijsvinger in de lucht teekenend*) en eer je 't weet, komen ze weer achterop en sta je weer aan 't eind van het kringetje. Natuùrlijk: wij oudjes zijn niks meer waard — maar dat dachten wij in ónzen tijd immers precies zoo! De wereld is immers altijd precies zoo — ! (*Als Henri nadrukkelijk zijn hoofd schudt*). Jawel, jij denkt: die oompje met zijn genrestukjes, dat beteekent niks meer — maar ik heb er verleden toch maar weer eentje verkocht! (*Henri haalt zijn hoofd op*). Precies! (*hem met den vinger dreigend*). Pas jij maar op, jongeheer! (*zich weer naar de schilderij draaiend*). Tja — pas jij maar op met je Fransche heupen! In ónzen tijd, toen beteekende dat nog wat, hè — wij leerden nog „teekenen”, zie je.

Henri. Ach, jawel.

Oompje. Precies! — Wij — toen wíj nog jong waren, leerden wij eerst teekenen. Maar jullie — jullie kunt eigenlijk heelemaal niet meer teekenen — (*zijn sik beplukkend voor de schilderij*) hm, eigenlijk kunnen jullie ook heelemaal niet meer schilderen, — hm, eigenlijk kunnen jullie heelemaal

niks, — hm — tja — en toch zijn jullie soms zoo verdekseld knappe jongens — — tenminste jij.

Henri (glimlachend). Ah zoo — ah zoo!

Oompje (zich naar hem toedraaiend). Maar wacht maar mijn jongen, als je oud wordt — dan laten ze je in je hemmetje staan — — als je oud wordt, dan laten ze je alleen!

Henri. Ach oompje, wij jongeren zijn als kind al alleen — en dat is nog heel wat erger: als kind alleen, en als mensch alleen — en als kunstenaar alleen! In úw tijd, toen leefden ze nog samen voor één ding; voor teekenen en voor schilderen en — nou ja, ieder in zijn „genre”; in úw tijd — weet u, het lijkt me soms of het leven toen nog zoo eenvoudig was als „tweemaal twee vier” — en nou — — nou zijn het allemaal breuken — ha, ha: repeteerende breuken! (*hij mompelt wat in zich zelf door, terwijl oompje, maar half luisterend, is opgestaan en een andere schilderij bekijkt; dan, zijn gedachtengang afbrekend*). Maar — waar kwam u eigenlijk voor?

Oompje. — Hm — precies! (*naar een schilderij gebogen, zijn sikje beplukkend*). Dat — dat snoepie, dat je hier verleden had — je weet wel, dat kleine zwarte ding — hoe heet dat ook weer — ?

Henri. Tootje ? — — (*begrijpend waar oompje heen wil*)
Ah — — !

Oompje. Precies! — Tootje, dat zal 't zijn, precies — (*voor de schilderij*). Kijk: dat is nou toch verduiveld knap, zie je — dat halsje..., hm, die had je toch weer voor vanmiddag besteld, hè — ?

Henri (kijkt even schuddend glimlachend naar oompje, die in de schilderij verdiept schijnt). Jawel — .

Oompje. Nou stuur haar dan es eventjes naar beneden, hè — ? Ik kan haar zoo goed even gebruiken — enkel maar voor de handjes, zie je, (*opkijkend van zijn kunstbeschouwing*) enkel maar even voor de handjes: — allerliefste handjes, hè... ik stuur haar onmiddellijk weer terug hoor.

Henri (nog glimlachend). Dat komt goed uit, want ik krijg onverwacht een nieuwe leerling — vanmiddag voor 't eerst, ik moet Tootje toch wegsturen.

Oompje. Precies!

Henri. En tante Cor — ?

Oompje. Mijn wijfie gaat uit.

Henri (lachend). Ah...!

Oompje (zijn sik streelend). Cornelia moet met de trein.

Henri. Cornelia — ? Noemt u haar tegenwoordig Cornelia?

Oompje (grinnikend). Wel nee, wel nee — dat is alleen maar voor Zondags en voor feestelijke gelegenheden (*grinnikend zijn sik uitstrijkend*) Cor-ne-lia... heette niet zoo'n helleveeg uit zoo'n stuk van Shakespeare ook Cornelia?

Henri. Cornelia — ? Cor — Cordelia bedoelt u misschien? — maar dat was geloof ik juist geen helleveeg.

Oompje. Zoo — dat is jammer. Och, mijn Cor is nou wel niet bepaald zoo'n helleveeg, zie je — een goed wijf — maar — hm — (*als hij Cor op dat oogenblik juist in de deur ziet*) precies!

TWEDE TOONEEL

Inhoudsopgave

Henri, Oompje, Cor.

Cor (een nog wel flinke, maar ietwat te veel opgemaakte vrouw uit het volk van in de veertig, vrij zwaar gebouwd, met volle buste. Zij schijnt op haar Zondags aangedaan, met wat erg bloemigen hoed, een paraplu en een ouderwetsche reistasch. De deur, welke aanstond, heeft zij opengestooten en komt nu wat hijgend, met opgestreken zeil binnen). Hoe heb ik het nou! — O, neem me niet kwalijk mijnheer Henri, maar de deur stond an — (*tot oompje*). Nou maar jij bent ook een lievert! (*weer tot Henri*). Daar zal ik nou net op reis gaan, en hij loopt naar boven! Aardig moet ik zeggen — héél aardig hoor — !

Oompje. Mijn goeie mensch, ik was juist even naar boven geloopt, om me voor te bereiden op het afscheid, hè (*met een knipoogje naar Henri, terwijl Cor hem dreigt met haar vinger*).

Henri. En waarheen gaat de reis?

Cor. Ach, dat is niet voor plezier mijnheer Henri — naar mijn kind natuurlijk hè, — waarheen zou ik anders op reis gaan! Daar is altijd een heele dag mee gemoeid, — maar hij heeft het goed in 't gesticht — de stumper.

Henri. En gaat het nog niet beter?

Cor. Och dat wordt immers nooit beter, hè — idioot blijft idioot — dat zeggen de heeren doktoren ook.

Oompje. Tja!

Cor (*tot Oompje*). Doe jij nou maar niet of jij je er wat van aantrekt — al is het van je eigen!

Oompje (*maakt schouderophalend een afwerend gebaar*).

Cor. 't Is me wat moois, zoo naar boven te loopen, net dat ik weg moet! Over een uur gaat de trein al, godnogantoe — en dat zal je nou altijd gebeuren als ik er heen moet, hè; als het op het nippertje loopt, is ie nooit te vinden. Een fatsoenlijk man brengt zijn vrouw naar de trein! En biecht jij nou es op: — wat had je hier boven nou op eens weer uit te voeren, net dat ik weg moet, hè? 't Is hier bij mijnheer Henri niks gedaan voor zoo'n oude snoeper als jij!

Henri (wuijft afwerend geruststellend met de hand).

Oompje. Me lieve mensch, ik had eenvoudig een nieuw doekie nodig (*grinnikend over den rug van zijn hand wrijvend*) een nieuw velletje.

Cor. Ajasses, schei toch uit met je „nieuwe velletjes"! Als je zoo bent, kan ik je eenvoudig niet uitstaan.

Oompje. Tja — het was anders voor jou, melieve: — ik zou toch nog zoo graag es een nieuw koppie van je maken.

Cor. Hoor nou zoo'n ouwe slampamper! Hij houdt me weer rejaal voor de gek — o, 't is zoo'n rakkert! (*oompje bij zijn mouw vattend*). Nou maar zeg es ouwe heer — nou gaan we subiet naar beneden hoor.

Henri. — — Nou, wat de oogen aangaat (*half tegen oompje, half tegen Cor*) — ze heeft nog een paar mooie oogen.

Cor (oompjes mouw weer loslatend). O zoo! mijnheer Henri, mijn oogen...

Oompje. Tja — maar voor naakt model — dat gaat toch niet meer.

Cor. Hoor hem! — hoor dat nou! (*zij slaat zich op de gespannen buste*). Daar kunnen die jonge brutale kringen van tegenwoordig niet tegenop, hoor — die platvisschen!